

Seminár
Responsible Care
Zodpovedná starostlivosť a EMAS

16. december 2005
ZCHFP SR, Bratislava

Pripravovaná integrovaná produktová politika EÚ

Ing. Emília Boďová
Slovenská agentúra životného prostredia

Dôvody potreby rozvoja výrobného rozmeru env. politiky

Strategicko-politické súvislosti (1)

Rozvoj v dimenziách TUR – jeden zo základných cieľov EÚ

Aktivity EÚ:

- **Lisabonská stratégia EÚ** (2000)
- **Stratégia TUR EÚ** na zasadnutí Európskej rady v Göteborgu (2001)
=> doplnenie III. piliera – environmentálneho do Lisabonskej stratégie
- **Šiesty environmentálny akčný program** do roku 2012 –
Rozhodnutie (ES) č. 1600/2002, podporované 4 hlavné priority:
 - klimatické zmeny
 - príroda a biodiverzita
 - riadenie zdrojov a odpadov
 - životné prostredie a zdravie

Dôvody potreby rozvoja výrobného rozmeru env. politiky

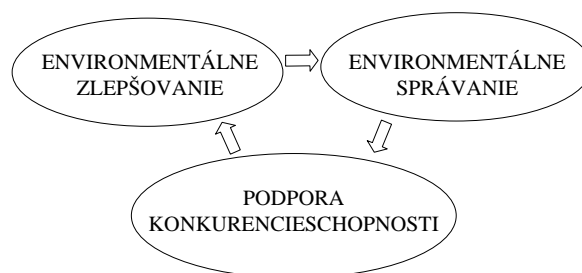
Dôvody vyplývajúce z výroby a spotreby (2)

Všeobecné faktory:

- výrobky a služby majú v každej fáze LC vplyv na ŽP,
- výroba a spotreba ovplyvňuje hospodársky rast a prosperitu,
- zvyšuje sa celkové množstvo výrobkov,
- dochádza k rozširovaniu sortimentu výrobkov a služieb,
- inováciami sa neustále vytvárajú nové typy výrobkov,
- výrobky sú obchodované na globálnej úrovni,
- z hľadiska konštrukcie a používania sa výrobky stávajú zložitejšími,
- možné zvýšenie negatívneho vplyvu na životné prostredie nevhodným používaním a zneškodňovaním,
- počas LC výrobok prichádza do styku s väčšou škálou zúčastnených strán (navrhovanie, výroba, distribúcia, predaj, používanie, nakladanie po skončení životnosti).

Podstata vytvorenia prístupu na báze IPP

Obojstranný prínos (win-win):

Ukotvenie IPP v aktivitách EÚ

• Prijatie **Zelenej knihy** (Green Paper); február 2001; vypracovaná integrovaná produktová politika EÚ

• **Správa Komisie** pre Radu a Európsky parlament – **COM (2003)302**; 18.6.2003; rozpracované smerovanie a aplikovanie podporných nástrojov

IPP podporuje širšie hospodárske a spoločenské ciele EÚ vytýčené v Lisabonskej stratégii – súčasťou **ETAP** – Akčného plánu environmentálnych technológií, upraveného v Správe komisie COM (2004)38 z 28.1.2004.

Základné prístupy a zásady pre uplatňovanie IPP

• **Uvažovanie v dimenziách životného cyklu** - Life – Cycle – Thinking (LCT)

• **Práca s trhom**

- stanovenie stimulov
- podpora ponuky a dopytu

• **Zapojenie zainteresovaných strán**

- priemysel
- spotrebiteľia
- vláda

• **Neustále zlepšovanie**

• **Rozmanitosť nástrojov politiky**

- povinné legislatívne nástroje a dobrovoľné nástroje

Nástroje odporúčené na využívanie pri realizácii IPP v EÚ a na národných úrovniach

- Nástroje na vytváranie správneho ekonomického a právneho rámca

Cieľ: - vytvárať stimuly pre výrobcov na výrobu EVV
- vytvárať produkty pre spotrebiteľov na kupovanie EVV

Typy nástrojov:

- dane a dotácie
- dobrovoľné dohody
- technická normalizácia (technické nástroje)
- legislatíva týkajúca sa verejného obstarávania
- legislatíva doplňujúca

Nástroje odporúčené na využívanie pri realizácii IPP v EÚ a na národných úrovniach

- II. Nástroje podporujúce uvažovanie v dimenziách životného cyklu (LC) výrobkov

Cieľ: rozvoj a podpora uvažovania v dimenziách LC na národnej, lokálnej a podnikovej úrovni.

Príklady nástrojov:

- Poskytovanie informácií a výkladových nástrojov o LC
 - vypracovanie metódy LCA a LCC Komisiou
 - vypracovanie štúdie „Prioritizácia výrobkov s najväčšími vplyvmi na životné prostredie“
- Využívanie systémov environmentálneho manažérstva (EMAS, EMS)
- Povinnosti týkajúce sa dizajnu výrobkov (smernice o ekodizajne EEE, EuP)

Nástroje odporúčené na využívanie pri realizácii IPP v EÚ a na národných úrovniach

- III. Poskytovanie informácií spotrebiteľom

Cieľ: poskytnúť a podporiť nástroje a rámce za účelom zvyšovať dopyt výrobkov s nižším vplyvom na životné prostredie u spotrebiteľov súkromných, verejných alebo jednotlivcov .

Príklady nástrojov:

- Environmentálne verejné obstarávanie a nakupovanie (GPP)
 - vytvorenie Národného akčného plánu pre GPP
 - vypracovanie informačných opatrení pre verejnú správu, verejnú organizáciu a podniky.
- Príručka GPP pre verejnú správu, verejnú organizáciu a podniky spracovaná Európskou komisiou a vydaná aj v slovenskom jazyku
- Databáza výrobkových skupín, obsahujúca kritériá na výrobky, spracovaná Európskou komisiou.
- Web stránka s relevantnými informáciami a legislatívou.

Nástroje odporúčené na využívanie pri realizácii IPP v EÚ a na národných úrovniach

- III. Poskytovanie informácií spotrebiteľom

Príklady nástrojov:

- Environmentálne označovanie
 - Európska schéma environmentálneho označovania (Európsky kvet) – Nariadenie (ES) č. 1980/200
 - Energetické označovanie EÚ
 - Európsky systém pre označovanie automobilov
 - Environmentálne označovanie typu II (EPD)
 - Národné environmentálne kritériá a národná environmentálna značka (v SR Environmentálne vhodný výrobok, zákon č. 469/2002, Program environmentálneho označovania výrobkov).

Návrh kľúčových aktivít do koncepcie na implementáciu IPP na národných úrovniach

- Vytvorenie rámca pre dobrovoľné dohody (priemysel, obchod, spotrebiteľia)
- Odstraňovanie dotácií, ktoré sú negatívne pre ŽP.
- Podpora používania fiškálnych opatrení za účelom podpory EVV na trhu.
- Poskytovanie verejných prostriedkov na podporu technologických zmien v prospech výrobkov a služieb s minimalizovaným environ. vplyvom.
- Nabádanie k zavedeniu EMS/EMAS v štátnej správe a vo verejných inštitúciách.
- Podpora rozvoja a aplikovania európskeho environ. označovania.

Návrh kľúčových aktivít do koncepcie na implementáciu IPP na národných úrovniach

- Rozvoj národného environ. označovania ako doplňujúceho zdroja tvorby environ. kritérií najmä tam, kde je potrebná prioritizácia environ. vplyvov riešiacich národné, lokálne alebo sektorové problémy
- Rozvoj európskej schémy pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS)
- Vytvorenie príručiek na pomoc environ. nakupovaniu a verejnému obstarávaniu
- Vzdelávanie a školenia podnikateľov, spotrebiteľov, verejnej správy a verejných inštitúcií
- Vytvorenie podmienok na podávanie informácií o implementácii a výsledkoch na regionálnych úrovniach, na národnej úrovni, medzi členskými štátmi a pre Európsku komisiu

Čiastkové aktivity doteraz realizované vo väzbe na IPP v SR

1. **Nástroje pre vytváranie právneho rámca**
 - Nové paragrafové znenie zákona o verejnom obstarávaní, ktorý upravuje v § 29 využitie systémov environmentálneho manažérstva (EMAS, EMS), v § 33 využitie environmentálneho označovania, ak obstarávateľ určí environmentálne charakteristiky.
 - V septembri 2005 bol vydaný nový zákon č. 491/2005 o environmentálnom overovaní a registrácii organizácií v schéme Európskeho spoločenstva pre environmentálne manažérstvo a audit a doplnení niektorých zákonov (EMAS).
 - K zákonu č. 469/2002 o environmentálnom označovaní sa pripravuje revízia.
 - Smernice EÚ o ekodizajne – postupné prevzatie do právneho poriadku SR.

Čiastkové aktivity doteraz realizované vo väzbe na IPP v SR

2. **Nástroje podporujúce uvažovanie v dimenziách životného cyklu**
 - V SR sú platné dve registrácie organizácií v EMAS a dve organizácie nad 250 zamestnancov si uplatnili prihlášku k registrácii.
 - V súčasnom období je v Slovenskej republike certifikovaných 250 organizácií podľa ISO 14001, z toho asi 50% sú zastúpené malé a stredné podniky. Zatiaľ len dve verejné organizácie majú certifikovaný EMS.
 - Od roku 1996 pracuje pri SÚTN Technická komisia č. 72 Environmentálne manažérstvo. (21 vydaných noriem)

Čiastkové aktivity doteraz realizované vo väzbe na IPP v SR

3. **Poskytovanie informácií spotrebiteľom**
 - Ministerstvo životného prostredia schválilo Program environmentálneho označovania výrobkov na roky 2004 – 2008. K súčasnému obdobiu sú environmentálne kritériá na 28 skupín výrobkov a 93 výrobkov má udelenú značku EVV, čo predstavuje 14 licencií.
 - Pripravuje sa kampaň zviditeľňovania EVV výrobkov pre spotrebiteľov v obchodných reťazcoch, sú pripravené propagačné etikety. Odštartovanie po podpise zmluvy so Zväzom obchodu.
 - Rozbehlo sa v praxi zelené obstarávanie v sektore dopravy, kde organizácie vyrábajúce posypové materiály s udelenými certifikátmi SAŽP na II. typ environmentálneho označovania (EPD) a EVV boli akceptované.

Čiastkové aktivity doteraz realizované vo väzbe na IPP v SR

3. **Poskytovanie informácií spotrebiteľom**
 - Od roku 2001 je v platnosti Príkaz ministra životného prostredia SR č. 6/2001 na prednostné uplatňovanie EVV výrobkov vo verejnom obstarávaní a nakupovaní v organizáciách spadajúcich pod rezort životného prostredia.
 - V spolupráci s Asociáciou spotrebiteľských združení a Ministerstvom životného prostredia SR sa uskutočnili aktivity na vzdelávanie spotrebiteľov prostredníctvom učiteľov základných a stredných škôl.

Tvorba Národného akčného plánu pre GPP (NAPGPP)

- Predloženie návrhov do EÚ – jar 2006
- Konečné AP – do konca 2006
- **Hlavné okruhy priorit:**
 - 1, zapojenie verejných autorít do uplatňovania politiky ako vzoru pre PS a súkromných spotrebiteľov
 - 2, stanovenie opatrení na dosiahnutie cieľov
 - 3, využívanie existujúcich a pripravovaných právnych noriem a programov
 - 4, vytvorenie techn. príručiek, dokumentov a informačných letákov
 - 5, vytvorenie web stránky na národnej úrovni
 - 6, zabezpečenie vzdelávania
 - 7, NAPGPP má vychádzať z kľúčových aktivít koncepcie na realizáciu IPP
- **Január-február 2006:** plánované workshopy za účasti zástupcov verejnej správy, ZMOS, zástupcov podnikateľov, spotrebiteľov
- **Cieľ:** formulovanie možných a reálnych aktivít a postupov na zahrnutie do NAPGPP.

Európske www stránky:

- www.europa.eu.int/comm/environment/gpp/
- www.europa.eu.int/comm/environment/ipp
- www.europa.eu.int/comm/environment/green_purchasing
- www.europa.eu.int/comm/environment/emas
- www.europa.eu.int/comm/environment/ecolabel

Národné www stránky:

- www.enviro.gov.sk
- www.sazp.sk

Kontaktná adresa:

bodova@sazp.sk